

ارزیابی صحت مطالب در روزنامه‌ها رویکردی جدید در روزنامه‌نگاری

نوشته: جرج کندی * George Kennedy

ترجمه: عسگری

نسبت به صحت اعمال شده در مطالب، موفق نبوده است. در واقع، پژوهش ملی که با حمایت انجمن آمریکایی سردبیران مطبوعات، پنجاه سال پس از مطالعه چارنلی انجام شد، نشان داد که میزان نادرستی و عدم دقت در مطبوعات، تا حد قابل توجهی به آنچه چارنلی یافته بود، نزدیک است.

نویسندگان آن پژوهش - که هدفشان دستیابی به مفهوم گسترده‌تری از اعتبار بود - به عنوان اولین گام برای بهبود و ارتقای کیفیت اعتبار رسانه‌ها، توصیه کردند: منصف، بدون تعصب، صحیح، کامل، واقع‌گرا، حرفه‌ای، جسور و دلسوز باشید.^۲ دستوراتی نظیر این موارد که برای

معطوف کنند.^۱ از طول پنجاه‌سالگی که از انجام این مطالعه توسط چارنلی گذشته، صنعت روزنامه‌نگاری و استادان این رشته، توجه خود را روی ایجاد مجموعه اطلاعات مذکور و تقویت دقت در روزنامه‌نگاری، متمرکز کرده‌اند. به‌هرحال هیچ‌کدام از تلاش‌های انجام شده به نتیجه‌ای رضایت‌بخش نرسیده است. تحقیقات گسترده به همان اندازه که راه‌حلی را مشخص کرده، مشکلات و پیچیدگی‌هایی را نیز به‌وجود آورده است. صنعت روزنامه‌نگاری نیز به اندازه کافی در جلب رضایت مخاطبان و ایجاد اطمینان در خود

بررسی مطالب قبل از چاپ، از تعداد اشتباهات می‌کاهد. علاوه بر آن هم کسانی که مطلبی از آنها در روزنامه‌ها چاپ می‌شود و هم خوانندگان، این رویه را می‌پسندند.

میشل چارنلی، که پیش‌تاز مطالعات مربوط به صحت مطالب روزنامه‌هاست، مطالعه خود را در سال ۱۹۳۶ با این امید پایان داد که تحقیقات آتی مجموعه‌ای معتبر درباره‌ی قابل اطمینان بودن روزنامه‌ها ارائه دهد. به این معنی که «روزنامه‌ها و استادان روزنامه‌نگاری قادر خواهند بود توجه خود را به تقویت هوشمندانة نقاط ضعف مطالب و شیوه‌های خبرنگاری

دقیق و صحیح عمل کردن ارائه می‌شود، در تمامی اصول اخلاق حرفه روزنامه‌نگاری ذکر شده است.

از همان آغاز، استادان و روزنامه‌نگاران بر این نکته توافق کردند که ابزار اولیه اندازه‌گیری صحت مطالب، همان ارزیابی‌هایی است که افراد به عنوان منابع مطالب انجام می‌دهند. بدین ترتیب، چارنلی در اولین مطالعه خود مطالبی را از میان مطالب چاپ شده، انتخاب و برای افرادی که اطلاعات موجود در آن مطالب از آنها نقل شده بود، (منابع فرستاد و از آنها خواست هرگونه اشتباه درکار چاپ شده را مشخص کرده و درباره آن توضیحات لازم را ارائه دهند. در این مطالعه علاوه بر موارد عدم صحت، مشکلی که هنوز استادان و متخصصان را آزار می‌دهد نیز مشخص شد. متداول‌ترین نوع خطایی که منابع اطلاعاتی آن را متذکر شدند، «اشتباه در درک معنی»^۲ بود. مشکل این بود - و هست - که معنی تا حد زیادی در ذهن بیننده باقی می‌ماند. فحوای کلام، هدف و زاویه دید نویسنده، همگی بر معنا مؤثرند. احتمال توافق در مورد معنا بسیار کمتر از توافق روی مضامین عینی مانند املاهای اسامی، عناوین و اعداد است. (اشتباه در نام‌ها و عناوین، دومین و سومین نوع خطاهای رایجی است که چارنلی در تحقیق خود به آنها پی برد).

اهمیت تمایز میان خطاهای عینی (Objective) و ذهنی (Subjective) در تلاش «ویلیام تیلینگهاست» (William Tillinghast) برای توضیح منابع و سرچشمه اشتباهات، به خوبی نمایانده شده است.

تیلینگهاست از همان روش معمول و معتبر پرسش از منبع خبری برای برآورد میزان صحت مطالب روزنامه‌ها استفاده کرد. سپس او به گزارشگرانی مراجعه کرد که این اطلاعات را جمع‌آوری کرده و آن مطالب را نوشته بودند. او دریافت که

گزارشگران حدود نیمی از مواردی را که منابع به عنوان خطاهای عینی متذکر شده بودند، تصدیق می‌کنند. اما هنگامی که منابع، خطاهای ذهنی - مانند فحوای کلام گمراه‌کننده، تأکید نابجا یا توضیح ناکافی را متذکر شدند - گزارشگران فقط در ۵ درصد موارد با آنها موافق بودند.^۲

تلاش روزنامه‌ها برای ارتقای آگاهانه میزان صحت مطالب خود، سالها براساس ابزاری پایه‌گذاری شده بود که در واقع اطمینان‌بخش بودن آن هنوز در تردید قرار داشت. این ابزار، همان متد و روش اولیه چارنلی است که امروزه «کنترل صحت» نامیده می‌شود. در این روش معمولاً،

شناخته شده است. به عنوان مثال، روش بررسی میزان صحت مطالب، در یک کنفرانس ملی متخصصین روزنامه‌نگاری مطرح شد. این گردهمایی در واقع یک فرصت خوب، جهت یادآوری این مطلب به مردم، خبرنگاران و سردبیران بود که اعتبار و انصاف شالوده و اساس کار روزنامه‌های ماست.^۵

گیلبرت کرانبرگ (Gilbert Cranberg) صحت مطالب روزنامه دِموان ریجیستر (Des Moines Register) را مورد بررسی قرار داد، نتایج آن را با نتایج به دست آمده از بررسی که خود روزنامه به عمل آورده بود مقایسه کرد. تفاوت در نتایج حاصل از

■ بررسی مطالب قبل از چاپ، از تعداد اشتباهات می‌کاهد. علاوه بر آن، هم کسانی که مطلبی از آنها در روزنامه چاپ می‌شود و هم خوانندگان، این رویه را می‌پسندند.

■ شاید علت عدم تمایل روزنامه‌نگاران به بررسی مجدد صحت مطالب برخلاف آن باشد که کرانبرگ تصور می‌کرد. او معتقد بود عدم وجود صداقت کافی در اظهارات مصاحبه‌شوندگان، باعث عدم تمایل روزنامه‌نگاران به کنترل میزان صحت مطلب می‌شود.

این دو بررسی قابل توجه و شگفت‌انگیز بود. روزنامه ریجیستر فقط از ۱۴ درصد منابع، شکایاتی مبنی بر عدم وجود صحت در مطالب دریافت کرده بود، در صورتی که بررسی کرانبرگ حاکی از شکایت ۶۳ درصد منابع از این مورد بود. کرانبرگ در گزارش خود به سردبیران چنین نتیجه گرفت که تفاوت در نتایج به دست آمده آنقدر زیاد است که سردبیران باید در انجام بررسی‌های خود، احتیاط بیشتری به خرج دهند...

بررسی میزان صحت مطالب، هنگامی ارزشمند است که سردبیران و گردانندگان روزنامه از وجود اخبار بد درباره صحت

مطالب چاپ شده از روزنامه‌ها بریده شده و به آدرس یک یا چندتن از منابع ارسال می‌شوند. این مطالب همراه با نامه‌ای با امضای دبیربخش یا سردبیر ارسال می‌شود. معمولاً یک فرم ضمیمه نیز وجود دارد که در آن از منبع موردنظر دعوت شده است تا هرگونه اشتباه را

متذکر شود. در این فرم همچنین از میزان متصفانه بودن و کامل بودن مطلب و دیگر مندرجات روزنامه سؤال شده و از منبع خواسته شده که بدون هیچ محدودیتی راه‌حل‌هایی جامع در این مورد ارائه کند. بررسی‌های یادشده برای سردبیران که با اهداف متعددی به این کار اقدام می‌کنند،

مطالب نیز به همان‌گونه که از وجود اخبار خوب مطلع می‌شوند، اطلاع حاصل کنند. سنجیده‌ترین اقدام برای نیل به این اطمینان، توسط روزنامه‌نگار و مدرس دیگری به نام فیلیپ مایر (Philip Meyer) انجام شد. مایر تلاش کرد تا بر مشکلاتی که توسط تیلینگهاست و کرانبرگ مشخص شده بود، فائق آید. هدف او ابداع ابزاری معقول برای مدیریت روزنامه‌ها بود تا از آن برای ارزیابی صحت مطالب خود استفاده کنند. روش او به تفصیل در «ژورنال تحقیقات روزنامه‌ای» (News Paper Research Journal) شرح داده شده

منتشر می‌شود. این روزنامه از یک روش متفاوت برای ارزیابی میزان صحت مطالب استفاده می‌کند. در این روش، موارد اشتباه، قبل از آنکه چاپ و منتشر شوند، مشخص شده و اصلاح می‌گردند. این روش، حداقل از نظر مفهومی، ساده و قابل درک است. به خبرنگاران تعلیم داده می‌شود که صحت هر مطلب باید با تماس مجدد با منابع آن بررسی شود. در این روش لازم است منبع، صحت وقایع و نقل قول‌های مندرج در مطلب را مورد تأیید قرار دهد. روش کار به قرار زیر است: منبع باید مطلب را به‌گونه‌ای بخواند

خبرنگاران توصیه می‌شود از منابع بخواهند قسمت‌های مهم مطلب را برای آنها بخوانند. این روش با دقت ویژه‌ای در مورد مطالب مربوط به گزارش‌های تحقیقی انجام می‌شود. به مثال زیر توجه کنید:

یک دانشجوی فارغ‌التحصیل چندماهه از وقت خود را به بررسی این اتهام پرداخت که یک بیمارستان روانپزشکی خصوصی، بیماران خود را براساس تاریخ پایان اعتبار دفترچه بیمه و نه برمبنای پیشرفت روند درمانی و معالجه آنان، مرخص می‌کرد. به فاصله چندروز پس از انتشار خبر خودکشی دونوجوان، تهیه گزارش در این باره آغاز شد. گفته می‌شد این دو نوجوان که برای ترک اعتیاد بستری شده بودند، به‌تازگی از بیمارستان مرخص شده‌اند. خبرنگار، دفتر ثبت وقایع بیمارستان را مورد بررسی قرار داد و با بیماران قبلی و اعضای خانواده آنان مصاحبه‌هایی انجام داد. او همچنین متخصصین را پیدا کرده و چند تن از مقامات سابق بیمارستان را وادار کرد تا با او سخن بگویند. سپس هنگامی که گزارش، آماده چاپ شده بود، آن را به مقامات عالی بیمارستان تسلیم کرد تا نظرشان را قبل از چاپ مطالب جویا شده و پاسخ‌های آنها را بشنود. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد، آنها عصبانی شدند و درخواست کردند که جلسه‌ای با حضور خبرنگار و سردبیر روزنامه میسورین تشکیل شود. طی یک جلسه دوساعته، مقامات یادشده بیش از ۲۰ ایراد به مطلب وارد کردند. در دو مورد، خطاهایی واقعی در متن یافتند (در شغل و عنوان یک منبع و در تفسیر و برداشت درباره یک سیاست و روش مرسوم در بیمارستان). هیچ‌کدام از این ایرادها، جزء ارکان اصلی گزارش محسوب نمی‌شد، اما هرکدام از آنها در صورت چاپ، ممکن بود از میزان قابل اعتماد بودن گزارش بکاهد. به‌هرحال هر دو

■ **وجوه اشتراک فراوان و قوی که در نقطه‌نظرات منابع - علی‌رغم تفاوت در نگرش آنها به روزنامه - وجود دارد، میزان اطمینان به سودمندی بررسی صحت مطالب را افزایش می‌دهد.**

■ **چارنلی در اولین مطالعه خود مطالبی را از میان مطالب چاپ شده، انتخاب و برای افرادی که اطلاعات موجود در آن مطالب از آنها نقل شده بود، (منابع) فرستاد و از آنها خواست هرگونه اشتباه در کار چاپ شده را مشخص کرده و درباره آن توضیحات لازم را ارائه دهند.**

■ **صنعت روزنامه‌نگاری به اندازه کافی در جلب رضایت مخاطبان و ایجاد اطمینان در خود نسبت به صحت مطالب، موفق نبوده است.**

که بتواند در مورد منصفانه بودن متن نسبت به فحوای کلام خود، قضاوت کند. این همان چیزی است که مایر آن را «صحت واقعی ساده» نامیده است. مشکلات ناشی از اعمال تغییراتی که در حین اصلاح و آماده‌سازی مطلب بروز خواهد کرد بدین‌صورت حل می‌شود که خبرنگاران پس از آنکه مطلب توسط دبیر مربوطه خوانده و تأیید شد، بررسی میزان صحت موارد مندرج در آن را آغاز می‌کنند. معمولاً بررسی صحت به‌وسیله تلفن انجام می‌شود.

اما در موارد مهم و به‌ویژه پیچیده، به

است. او تلاش کرد با معرفی یک ارزیاب ثالث، شکاف میان نقطه نظرات منبع و خبرنگار را پر کند. این ارزیاب می‌توانست پس از بررسی شکایات منبع و پاسخ‌های خبرنگار، تعیین کند که کدامیک از شکایات بجا هستند. او نتیجه گرفت که چنین روشی در همه انواع ممکن آن، می‌تواند کارایی داشته باشد.

تجربه روزنامه میسورین
روزنامه میسورین کلمبیا، یک روزنامه اجتماعی است که از سال ۱۹۷۵ توسط مدرسه روزنامه‌نگاری دانشگاه میسوری

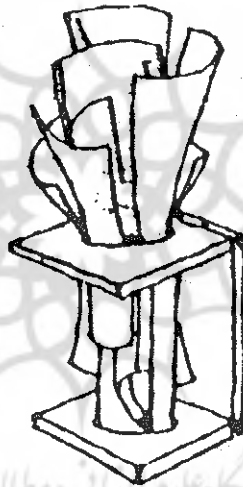
مورد در همانجا اصلاح شد. درباره دیگر مواردی که به عنوان اشکال مطرح شده بود، خبرنگار توانست در نحوه انجام کار خود به سلیقه و دستور سردبیران خود (نه مقامات بیمارستان) استناد کرده و ثابت کند که گزارش را طبق دستور آنها تنظیم کرده است. مقامات بیمارستان نیز در پاسخ به چند انتقاد درج شده در گزارش، توضیحاتی دادند.

بلافاصله، این گزارش با اطمینان کامل خبرنگار به دقت و مناسب بودن آن، چاپ و منتشر شد. مقامات بیمارستان علی‌رغم آنکه در جلسه تهدید کرده بودند به اقدامات قانونی متوسل شده و علیه مسؤولان روزنامه، به دانشکده شکایت خواهند کرد، هیچ اقدامی نکردند. این گزارش از پیچیدگی و حساسیتی غیرمعمول برخوردار بود اما روند کار و مزیت‌های این نوع بررسی جهت مطالب، برای تمامی مطالب یکسان است. البته لازم به ذکر است که روند و مزیت‌های این روش بررسی صحت نه تنها در موازات مطالب ارائه شده توسط کراتبرگ و تبلیغ‌هاست و مایر است، بلکه از اظهارات آنها نیز فراتر می‌رود. توصیه تبلیغ‌هاست به روزنامه‌نگاران، یک عبارت نمونه بود: «بسیاری از اشتباهاتی را که به روزنامه‌نگاران تذکر داده می‌شود، با دقت بیشتر در بررسی دوباره اطلاعات در مرحله مصاحبه، در حین اصلاح متن و در مرحله نوشتن می‌توان از میان برد». البته فقط یک‌بار بررسی مطابق با روش فوق‌الذکر می‌تواند به گزارشگر واقعاً اطمینان دهد که دیگر هیچ‌گونه اشتباهی در گزارش او وجود ندارد.

بلافاصله آشکار شد که این روش بررسی صحت مطالب، برعکس عملکرد عمومی روزنامه‌های آمریکاست. آنچه که هنوز کاملاً آشکار نیست این است که چرا روزنامه‌نگاران علی‌رغم آنکه در تمامی مراحل و فرایندهای صنعت

روزنامه‌نگاری، توجه زیاد و مداومی به صحت مطلب می‌ذول می‌شود از انجام چنین عملی سرباز زده‌اند؟ نه در ادبیات حرفه‌ای و نه در نوشته‌های مدرسان روزنامه‌نگاری به پاسخ این سؤال اشاره‌ای نشده است.

شاید علت عدم تمایل روزنامه‌نگاران به بررسی مجدد صحت مطالب، برخلاف آن باشد که کراتبرگ تصور می‌کرد. او معتقد بود عدم وجود صداقت کافی در اظهارات مصاحبه‌شوندگان، باعث عدم تمایل روزنامه‌نگاران به کنترل میزان صحت مطلب می‌شود.

در بسیاری از مجله‌های مشهور برای ارزیابی صحت مطالب، از روش‌های بررسی و کنترل وقایع خبری تبعیت می‌شود که معمولاً شامل دوباره خواندن مواد جمع‌آوری شده برای منابع نمی‌شود. بلکه صحت عینی مطالب را - به عنوان حداقل - مورد ارزیابی و بررسی قرار می‌دهند. شاید عدم تمایل روزنامه‌نگاران به بررسی صحت مطالب، علتی غیر از آنچه که کراتبرگ تصور می‌کرد، داشته باشد. او معتقد بود عدم وجود صداقت کافی در اظهارات مصاحبه‌شوندگان، عدم تمایل روزنامه‌نگاران را به انجام چنین

بررسی‌هایی باعث شده است. او معتقد بود ممکن است منابعی که از آنها خواسته می‌شود که اشتباهات را بیابند در انجام این امر تعلل ورزند تا «به‌عنوان مخالف و اسباب‌زحمت خبرنگار شناخته نشوند و یا آنکه روزنامه‌نگاران آنان را آدم‌هایی خرده‌گیر و شاکی تلقی نکنند». می‌توان چنین تصور کرد که روزنامه‌نگاران نیز به همین اندازه مایلند از کشمکش و بحث‌های قبل از چاپ پرهیز کنند. یکی از دلایل چنین تمایلی - که نویسنده این مقاله در مصاحبه با خبرنگاران به آن دست یافته - این است که خبرنگاران احتمال می‌دهند گزارش‌های تند، تحت تأثیر فشارهای قبل از چاپ - که ناشی از وجود اهداف مهم یا منابع با نفوذ است - به گزارش‌های ملایم‌تر تبدیل شود. دلیل دیگر احتمالاً این است که روزنامه‌نگاران بیش از سایر مردم به توانایی خود در انجام امور بدون کمک دیگران، اعتماد دارند. یا اینکه براساس یک دیدگاه بدبینانه، این اعتقاد وجود دارد که سردبیران نیز، اکراه منابع در بیان اشتباهات یافته شده را به عنوان یک مانع جدی قلمداد می‌کنند. همان اکراه و عدم تمایلی که در تحقیقات مایر و کراتبرگ نیز وجود آن مسلم دانسته شده است.

در اینجا دو سؤال در مورد روش بررسی ارزیابی صحت مطالب در روزنامه می‌سورین مطرح می‌شود:

۱. این روش در پیشگیری از اشتباه چقدر مؤثر است؟

۲. مهمترین مجموعه تشکیل‌دهنده روزنامه، یعنی منابع و خوانندگان، آن را چگونه تلقی می‌کنند؟

در مورد سؤال اول هیچ دلیل معینی وجود ندارد، اما دلایلی داستان‌وار و بدون مبنای مشخص، گویای آن است که بخش عمده‌ای از اشتباهات عینی و ذهنی با این روش، قبل از چاپ اصلاح می‌شود. هنوز روزنامه‌ها با اشتباه و خطا چاپ می‌شوند،

■ پژوهشگرانی که هدفشان دستیابی به مفهوم گسترده‌تری از اعتبار بود توصیه کردند: منصف، بدون تعصب، صحیح، کامل، واقع‌گرا، حرفه‌ای، جسور و دلسوز باشید.

■ متداول‌ترین نوع خطایی که منابع اطلاعاتی آن را متذکر شدند، «اشتباه در درک معنی» بود.

اما طبق بررسی‌های انجام شده مشخص می‌شود که تمامی این اشتباهات عملاً یا در اثر تغییرات ناشی از بررسی و اضافات (شامل تیرها و شرح عکس‌هایی است که هنگام صفحه‌آرایی و بر سرهم‌بندی صفحه‌آرایی نوشته می‌شوند و دقت آنها مورد بررسی قرار نمی‌گیرد) به وجود آمده‌اند و یا از ناتوانی و قصور در انجام روش‌های ارزیابی صحت مطالب، سرچشمه می‌گیرد.

با وجود وجوه اشتراک فراوان و قوی که در نقطه‌نظرات منابع - علی‌رغم تفاوتی که در نگرش آنها به روزنامه وجود دارد - میزان اطمینان به سودمندی نتایج را افزایش می‌دهد. اغلب، فشارهای ناشی از محدودیت زمانی، مخصوصاً در کارهای شبانه‌گاهی یا عدم امکان تماس مجدد با منابع است. علت اصلی قصور و کوتاهی‌هایی از این دست است. (تنها استثناء در مورد روش بررسی صحت مطالب این است که چون روزنامه می‌سورین یک روزنامه بامدادی است، می‌توان به تشخیص سردبیر، صحت مطالبی را که در اواخر شب و در دقایق پایانی مهلت زمان مربوط به انتشار نوشته و ادیت می‌شوند را بررسی نکرد).

در این روزنامه نیز تا چندین پیش، مانند دیگر روزنامه‌ها از روش بررسی صحت مطالب بعد از چاپ، استفاده می‌شد. در این روش، مقالاتی برای منابع ارسال شده و از آنها خواسته می‌شد اشتباه‌ها را یافته و آنها را اصلاح کنند. این روش علی‌رغم آنکه بعضی از دبیران - به

علت میزان بازدهی کم و نتایج همیشه مثبت - آن را می‌پسندیدند، منسوخ شد. در تحقیقات سال ۱۹۹۲ پاسخ‌های متناقض دیگری به سؤالات موجود در مورد نحوه واکنش منبع و خواننده نسبت به این روش، ارائه شد. برای ارزیابی عکس‌العمل منبع، پرسش نامه واحدی، برای ۳۸ نفر ارسال شد. این افراد نمایندگان گروه‌ها و مؤسساتی بودند که خبرنگاران می‌سورین اغلب با آنها مصاحبه کرده بودند. ۱۶ نفر پرسشنامه را پس از تکمیل بازگرداندند. برخی از آنها به سؤالات به‌طور ناقص پاسخ دادند به طوری که پاسخ‌های آنها برای نوع تجزیه و تحلیل آماری، کافی نبود. اما حاوی اطلاعات مفیدی بود.

وجوه اشتراک فراوان و قوی که در نقطه‌نظرات منابع - علی‌رغم تفاوتی که در نگرش آنها به روزنامه وجود دارد - میزان اطمینان به سودمندی نتایج را افزایش می‌دهد. از جمله این افراد می‌توان از رئیس هیأت‌مدیره یک مدرسه، قاضی عالی یک دادگاه سیار، رئیس دولت ایالتی و سخنگوی یک بیمارستان محلی می‌توان نام برد. بدون استثناء، این منابع اظهار داشتند که از روش ارزیابی میزان صحت مطالب خشنود هستند. دو سوم آنها اظهار داشتند که این روش باعث می‌شود آنها در ارائه پاسخ به سؤالات گزارشگران روزنامه می‌سورین تمایل بیشتری داشته باشند (هیچ‌کدام نگفتند که این تمایل در آنها کمتر می‌شود). یک پاسخ مهم این بود که تمامی منابع کاملاً با

این گفته موافق بودند که «یک روزنامه دقیق برای من مهمتر از روزنامه‌ای است که اخبار رخدادها را بلافاصله پس از وقوع، درج می‌کند». فقط یک منبع با این گفته که لازم است که تمامی روزنامه‌ها روشی برای ارزیابی میزان صحت مطالب داشته باشند، مخالفت کرد. برخی از پاسخ‌ها، نشانگر ارزشمند بودن این روش در نظر منابع بود. «من کاملاً از روش شما برای بررسی میزان صحت مطالب تقدیر کرده و به آن احترام می‌گذارم. من از صمیم قلب می‌گویم که از این نظر، به روزنامه شما بیش از روزنامه‌های محلی اطمینان می‌کنم»، «من اخیراً روزنامه‌ای را که مشترک بودم عوض کردم چون احساس می‌کنم روزنامه می‌سورین اخبار را دقیق‌تر منتشر کرده، و کمتر تحت تأثیر موضع‌گیری افراد قرار دارد، این کار را ادامه دهید»، «من از تمایل روزنامه شما به درج اخبار و اطلاعات تازه و صادقانه، قدردانی می‌کنم. من همچنین از کارکردن با شما لذت می‌برم. برای من، این برخورد متقابل رسانه‌ای تازگی دارد، اما من آمده‌ام تا تفاوت میان انسان‌هایی را دریابم که بیشتر مطالب خود را از طریق می‌سورین منتشر می‌کنند تا روزنامه‌های دیگر». برخی از پاسخ‌ها نیز محدودیت‌های این روش را متذکر شده بود. «حداقل این یک فرصت برای تأکید دوباره بر اطلاعات صحیح است»، «فقط محتوای مطالب از نظر صحت و درستی کنترل می‌شود و این بررسی، تیر را شامل نمی‌شود... من واقعاً از به کار بردن تیرهای سبک برای مطالب مهم متنفرم»، «بعضی اوقات خبرنگاران آنقدر نادان یا خودخواه هستند که باعث آزار من می‌شود... تا زمانی که بد نویسی در پوشش اخبار از سوی رسانه‌های خبری دیگر تحمل و ترغیب می‌شود، ما با این مشکل مواجه خواهیم بود. لطفاً قبل از چاپ این سخنان، نحوه ادای کلمات و تن صدای اینجانب را بررسی کرده و بعد

مطبوعاتی هستند.

یکی از مهمترین اهداف این مطلب، جلب توجه مداوم به اهمیت موضوعی اساسی، به عنوان دقت و صحت در روزنامه‌نگاری است. هدف دیگر، ترغیب روزنامه‌ها به تجربه ارزیابی صحت مطالب قبل از چاپ به این امید است که روش یادشده بتواند به عنوان گامی ابتدایی در جهت ارتقای سطح اطمینان مخاطبان به روزنامه‌ها، تلقی گردد. □

* کندی، دانشیار مدرسه روزنامه‌نگاری در دانشگاه میسوری - کلمبیا و مدیر روزنامه میسورین - کلمبیا در این مدرسه است.

منبع:

News Paper Research Journal, Vol. 15, No. 1, Winter 1994, pp. 55-62.

1. Mitchell Charnely, Preliminary Notes on a Study of Newspaper Accuracy. *Journalism Quarterly*, December 1936, P. 394.

2. Kristin Mc Grath and Cecilie Gaziano, Dimensions of Media Credibility. *Newspaper Research Journal*, Winter 1986, p. 55.

3. Charnley, op. cit. Typical of later studies substantiating this problem of definition is Michael Ryan and Dorothea Owen, An Accuracy Survey of Metropolitan Newspaper Coverage of Social Issues. *Journalism Quarterly*, Spring 1977, p. 27.

4. William Tillinghast, Source Control and Evaluation of Newspaper Inaccuracies. *Newspaper Research Journal*, Fall 1983, p. 13. See also Tillinghast, Newspaper Errors: Source Perception, Reporter Response and Some Causes. *ANPA News Research Report 35* (1982).

5. Mark Fitzgerald, Accuracy Checks Grow in Popularity at Newspapers. *Editot & Publisher*, May 24, 1986, p. 17.

6. Gilbert Cranberg, Do Accuracy Checks Really Measure What Respondents Think about News Stories? *ASNE Bulletin*, July/August 1987, p. 14.

7. Philip Meyer, A Workable Measure of Auditing Accuracy in Newspapers. *Newspaper Research Journal*, Fall 1988, p. 39.

8. Tillinghast, op. cit., 1983.

9. Cranberg, op. cit., p. 15.

■ در روش «کنترل صحت»، مطالب چاپ شده از روزنامه بریده شده و به همراه یک فرم ضمیمه و نامه‌ای به امضای دبیر بخش یا سردبیر برای یک یا چند تن از منابع ارسال می‌شود و از آنان خواسته می‌شود که درباره میزان منصفانه بودن و کامل بودن مطلب اظهار نظر کنند.

سخناتم را چاپ کنید.»

بررسی میزان صحت مطالب، باعث می‌شود که روزنامه‌نگاران هرچه کمتر به نوشتن مطالبی که باب طبع منابع نیست، روی آورند. ۳۲ درصد با این عقیده کاملاً مخالف بودند.

نکاتی برای گردانندگان روزنامه‌ها

میسورین به عنوان یک روزنامه آموزشی مدرسه روزنامه‌نگاری، یک روزنامه معمولی نیست. به هر حال تجربه این روزنامه در روش بررسی صحت مطالب قبل از چاپ، ممکن است ارزش الگوبرداری را داشته باشد. تجربه ۱۷ ساله نشان می‌دهد که این روش غلط‌گیری حتی تحت فشار محدودیت‌های زمانی نیز عملی است. مطالعات مربوط به واکنش منابع و خوانندگان نشان می‌دهد که بازخوانی مطلب علاوه بر آنکه موردپسند خوانندگان است، برای منابع نیز راهگشا می‌باشد.

نکته آخر اینکه، ارزیابی پیش از چاپ صحت مطالب، فرصتی به دست می‌دهد که نه در روش بررسی پس از چاپ و نه در روش بررسی کنترل وقایع خبری موجود در خبر که توسط برخی مجله‌ها به کار گرفته می‌شود قابل حصول نیست. روش بررسی قبل از چاپ، فرصتی است برای مشخص کردن، بحث کردن و نهایتاً حل کردن اشتباهات ذهنی یا خطاهای ادراکی قبل از انتشار مطلب.

تجربه ۵۰ سال تحقیقات نشان داده است که اینگونه خطاها، متداول‌ترین و در عین حال جنجال‌برانگیزترین غلط‌های

نگرش عمومی نسبت به این روش، با مطرح کردن چندسؤال در یک مطالعه گسترده‌تر، مورد ارزیابی قرار گرفت. این مطالعه، طوری طراحی شده بود تا همان روش مطالعه ملی که توسط انجمن سردبیران روزنامه‌های آمریکا در سال ۱۹۹۱ انجام شده بود را در یک سطح محلی اجرا کند. یک گروه نمونه اتفاقی از ۵۰۲ عضو کلمبیا، میسورین و اطراف منطقه، طی ماه‌های مارس و آوریل ۱۹۹۲ به وسیله تلفن مورد مصاحبه واقع شدند. این مطالعه توسط دفتر تحقیقات رسانه‌ای دانشگاه میسوری، انجام شد. پس از اینکه خط مشی و روش میسورین خلاصه شد، از مخاطبین سؤال شد «آیا اگر شما بدانید که یک روزنامه با روشی، اقدام به ارزیابی صحت مطالب خود می‌کند، آیا احتمال دارد آن را بیشتر بخوانید؟». ۸۹/۶ درصد افراد پاسخ مثبت و ۶ درصد پاسخ منفی دادند. اما این افراد بیشتر از کسانی که مطالبشان به صورت اشتباه در روزنامه چاپ شده بود با دیده اغماض با مسأله روبرو شدند. این منابع در پاسخ به این اظهار نظر که «من وجود تعدادی اشتباه را در یک روزنامه تا زمان تصحیح آن می‌پذیرم»، ۸۵ درصد پاسخ مثبت و ۱۱ درصد پاسخ منفی دادند. در این مطالعه همچنین برخی از مردم (افزادی علاوه بر منابع) از این نگرانی روزنامه‌نگاران حمایت کردند که بررسی صحت مطالب ممکن است منجر به ملایم‌ترین شدن مطالب شود. ۵۸ درصد نیز معتقد بودند که